

Олексин Артур Григорович
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4194-5962>

ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розглянуто ключові аспекти функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану, зосереджуючи увагу на механізмах забезпечення її стабільної діяльності, що має стратегічне значення для економічної безпеки держави. Основною метою дослідження є аналіз поточного стану банківської системи та окреслення напрямів її подальшого вдосконалення з урахуванням актуальних викликів та тенденцій. Для реалізації поставленої мети було опрацьовано основні нормативно-правові акти, що регулюють банківську діяльність в умовах війни, а також проаналізовано показники діяльності банків напередодні повномасштабного вторгнення. Встановлено, що попри екстремальні обставини початку воєнних дій, банківський сектор продемонстрував здатність до оперативної адаптації. Проведений аналіз підтвердив, що банківська система зберегла фінансову стійкість, ліквідність і функціональну стабільність. Завдяки своєчасним діям фінансових регуляторів та самих банків вдалося мінімізувати потенційні втрати та закласти підґрунтя для подальшого розвитку банківського бізнесу в умовах кризового середовища.

Ключові слова: банк, банківська система, воєнний стан, депозити, кредити, валютний ринок.

Oleksyn Artur
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Yury Fedkovich Chernivtsi National University*

THE FUNCTIONING OF UKRAINE'S BANKING SYSTEM UNDER MARTIAL LAW

The article examines the fundamental principles of the functioning of Ukraine's banking system under martial law, as well as the specifics of ensuring the stable operation of banking institutions, which is of strategic importance for the state. The relevance of this study lies in the unprecedented challenges faced by the banking sector amid ongoing military conflict, which significantly affects the financial stability and economic security of the country. Understanding these dynamics is essential for developing effective measures to support and stabilize the banking system during crises. The purpose of the study is to substantiate the current realities of Ukraine's banking system and to identify directions for its further improvement considering contemporary trends. To achieve this goal, the key legislative foundations governing the banking system during wartime were analyzed, along with an assessment of the main performance indicators of banking institutions on the eve of military aggression. It was established that despite the challenging conditions, the banking sector began to adapt to the new adverse circumstances with the onset of hostilities. The study of the banking institutions' operation during martial law demonstrated that the banking system maintains financial stability, liquidity, and overall resilience. The article also outlines a range of problems faced by banks, including labor shortages, power outages, mass withdrawals from accounts, deposit closures, and losses on previously issued loans. Potential threats to the banking sector are identified, and solutions to address them are proposed. To minimize risks and ensure the stable functioning of the banking system, it is recommended to promote cashless payments, strengthen the electronic payment infrastructure, and create conditions for international financial support. A timely response by the banking system to these challenges will help reduce financial losses and generate new sources of profitability for the banking business.

Keywords: bank, banking system, martial law, deposits, loans, foreign exchange market.

Постановка проблеми. Ефективно функціонуюча банківська система відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності та розвитку національної економіки. Вона слугує основним механізмом акумулювання й перерозподілу фінансових ресурсів,

необхідних для економічної діяльності держави, а також для виконання нею соціальних та управлінських функцій. Особливої ваги набуває безперебійна робота банківської системи в умовах війни, коли навантаження на фінансову інфраструктуру значно

зростає. У зв'язку з цим постає актуальне завдання – визначити найбільш ефективні моделі функціонування банківської системи в умовах постійних змін як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження функціонування та розвитку банківської системи України у своїх працях висвітлювали такі науковці, як М. Карлін [1], В.І. Міщенко [2], В.В. Коваленко [3]. Є низка досліджень, які стосуються функціонування банківської системи в умовах воєнного стану таких науковців, як О. Еркес [4], Г. Забчук [5], О. Івашук [5], О. Калита [4], А. Пишний [6], О. Рац [7].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Необхідність глибшого дослідження змін у механізмах функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану, зокрема впливу зовнішніх і внутрішніх викликів на її стабільність, здатність забезпечувати фінансове посередництво, зберігати довіру вкладників, підтримувати ліквідність та кредитну активність. Окремої уваги потребує також аналіз ефективності антикризових рішень, прийнятих регуляторами, і вивчення того, як ці заходи впливають на банківський сектор у довгостроковій перспективі.

Метою статті є дослідити трансформації у механізмах функціонування банківської системи в умовах воєнного стану, а також проаналізувати ключові показники її діяльності за останній період.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні Національним банком України зроблено ряд заходів, завдяки яким під час воєнного стану продовжується безперебійне функціонування банківської системи України.

Паралельно із запровадженням воєнного стану в Україні прийнято Постанову Національного банку України «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» [8], згідно якої розпочався принципово інший порядок діяльності банківської системи в сучасних умовах. Варто зазначити, що в період з 24 лютого 2022 року по червень 2023 року ця Постанова налічує 46 внесених змін.

Найважливішими кроками для забезпечення стабільності банківської системи України під час воєнного стану є контроль над чисельністю банків та очищення ринку від установ із ризикованим або небажаним статусом.

Так, згідно з Постановою Правління Національного банку України № 19 від 24 лютого 2022 року «Про особливості припинення діяльності банків в умовах воєнного стану» [8], було відкликано ліцензії та ініційовано ліквідацію банків, які перебували під контролем держави-агресора – зокрема, АТ «Міжнародний Резервний Банк» [9] та ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк» [10], частка яких становила близько 2% чистих активів банківського сектору на початку 2022 року.

Крім того, у липні 2022 року Національний банк ухвалив рішення про виведення з ринку АТ «Мегабанк» та АТ «БАНК СІЧ» через суттєві порушення у сфері оцінки кредитного ризику, інсайдерського кредитування та невиконання заходів з докапіталізації. У лютому 2023 року тимчасову адміністрацію було запроваджено в АТ «БАНК ФОРВАРД», а в березні того ж року розпочалася ліквідація «Айбокс банку» через систематичні порушення у сфері фінансового моніторингу.

У підсумку станом на 1 липня 2023 року через системні порушення вимог до здійснення банківської діяльності кількість діючих банків скоротилась до 65 установ.

Отже, спостерігається тенденція до скорочення кількості банків, які володіють банківською ліцензією. Крім того, у 2022 році фінансові установи були змушені закрити приблизно кожне п'яте своє відділення, зокрема у таких регіонах, як Харківська та Донецька області, а також у столиці – місті Києві.

Важливим напрямом стало забезпечення можливості здійснення платежів населення та бізнесу. Адже на початку війни через невизначеність ситуації попит фізичних осіб на готівку суттєво зріс, українці були невпевнені щодо роботи банків, можливості розраховуватися платіжними картками.

Станом на 1 січня 2023 року обсяг готівки в обігу в Україні досяг 716,1 млрд грн, що на 88,5 млрд грн (або на 14,1%) перевищує показник початку 2022 року, коли він становив 627,6 млрд грн. У 2021 році цей обсяг збільшився на 12,4%, або на 69,1 млрд грн [11].

У зв'язку з цим одним із перших рішень Національного банку України стало запровадження обмежень на готівкові операції: встановлено ліміт на зняття готівки з рахунків клієнтів у межах 100 тисяч гривень на добу, а також введено заборону на видачу готівкової іноземної валюти. Такі заходи були спрямовані на недопущення масового виведення капіталу за межі країни.

Друга хвиля щодо зростання обсягу готівки в обігу розпочалася з листопада 2022 року і пов'язана з масовими вимкненнями електроенергії в Україні, що спричиняли перебої в роботі банкоматів, зникнення мобільного зв'язку, а це призупиняло роботу pos-терміналів. Немоżliвість гарантовано сплатити платіжною картою формувало потребу громадян у готівці.

Швидка реакція Національного банку України на ситуацію в країні дозволила зберегти відносну фінансову стабільність для громадян, які здійснювали зняття готівки, перекази коштів та оплату товарів і послуг.

Підтримуючим фактором для банківських установ стало запровадження бланкового рефінансування, яким станом на 3 березня 2022 року скористались 29 банків. З середини квітня 2022 року ситуація на фінансовому ринку стабілізувалась, в результаті

чого вдалось відтермінувати частоту проведення тендерів з рефінансування банків від щоденної до одного разу на тиждень.

Збільшення облікової ставки у червні 2022 року з 10% до 25% негативно вплинуло на можливості банків щодо рефінансування. Ставки з рефінансування банків нерозривно прив'язані до облікової ставки, тому вони відразу підскочили до 27%, що зробило такий інструмент непривабливим для банків. В результаті банки почали достроково погашати рефінансування НБУ.

Тендери на рефінансування слід оголошувати залежно від розвитку ситуації в країні.

Валютний ринок в Україні залишається в стагнації, за винятком операцій з продажу іноземної валюти, при цьому Національний банк не обмежував безготівкові операції. З метою стабілізації валютного ринку НБУ запровадив низку заходів: на початку війни обмінний курс долара США було зафіксовано на рівні 29,25 грн за долар, проте з 21 липня 2022 року офіційний курс було скориговано на 25% – до 36,57 грн за долар; обмежено зняття готівки з рахунку до 100 тисяч гривень на день; заборонено купівлю валюти на міжбанківському ринку; заборонено видачу іноземної валюти з рахунків клієнтів, окрім підприємств, що виконують мобілізаційні плани; а також введено мораторій на транскордонні валютні платежі [12].

З 1 березня 2023 року Національний банк України здійснив поступове послаблення та уточнення обмежень на валютному ринку і тим самим фіксується відновлення операцій між банками на валютному ринку.

Для регулювання валютного курсу гривні НБУ використовує валютні інтервенції. В період воєн-

ного стану роль цього інструмента валютно-курсової політики зросла (рис. 1).

Як видно з 1 у 2021 році обсяги купівлі валюти поступово зростали, досягаючи максимального значення в 4 кварталі 2021 року (приблизно 2 млрд дол. США). У 2022 році купівля валюти суттєво скоротилася і після 1 кварталу майже відсутня (близько або рівна нулю). У 2023 році купівля залишається низькою, до 2 кварталу 2023 року – незначна активність.

Продаж валюти в 2021 році був мінімальним і навіть негативним (означає продажу не було або їх обсяги були близькими до нуля). З 1 кварталу 2022 року починається активний продаж валюти, що продовжується весь 2022 рік, досягаючи піків у 2-3 кварталі 2022 року (приблизно 8 млрд дол. США). У 2023 році продаж залишається досить високим, але дещо зменшується до 2 кварталу.

Сальдо валютних інтервенцій у 2021 році було позитивним або близьким до нуля (купівля переважала або була збалансована з продажем). У 2022 році спостерігається значне негативне сальдо, що свідчить про переважання продажу валюти над купівлею, особливо у 2-3 кварталі 2022 року. У 2023 році сальдо покращується, хоча все ще залишається від'ємним (переважає продаж, але з тенденцією до зменшення).

Динаміка валютних інтервенцій НБУ свідчить про суттєву зміну політики на валютному ринку у зв'язку з війною та економічною ситуацією. Якщо у 2021 році Національний банк більше купував валюту, то з початком 2022 року відбулося активне втручання у вигляді продажу валюти для стабілізації ринку, підтримки гривні та покриття бюджетних потреб. Це призвело до значного негативного сальдо інтервенцій. У 2023 році зберігається тенденція

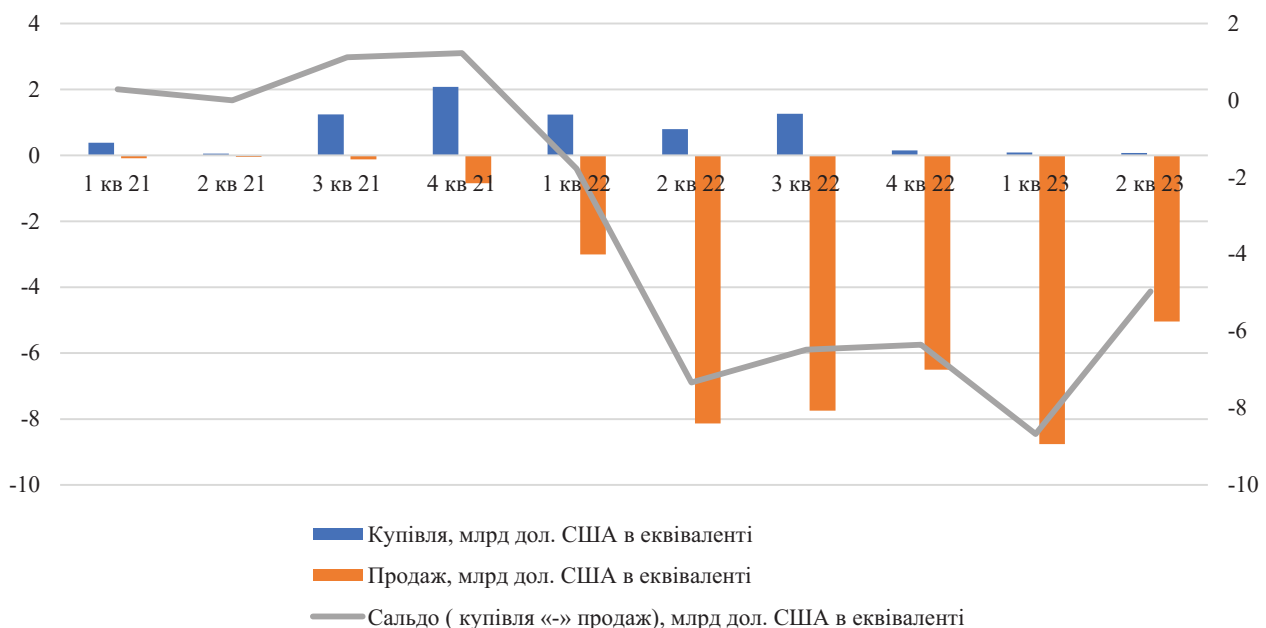

Рис. 1. Динаміка обсягів валютних інтервенцій НБУ за датою укладання угод

Джерело: складено автором на основі [11]

домінування продажів, але вона пом'якшується, що може свідчити про стабілізацію валютного ринку.

Важливим кроком у напрямку послаблення існуючих обмежень на валютному ринку стало скасування з 14 квітня 2022 року обмежень для банків щодо продажу іноземної валюти громадянам. Водночас операції купівлі та продажу валюти банками мають здійснюватися за курсом, який не може відхилятися від офіційного курсу Національного банку більш ніж на 10% [12]. Ця зміна сприяла зменшенню спекулятивних дій на валютних операціях і, відповідно, знизила ризики для населення. Крім того, громадянам було надано право знімати валюту зі своїх рахунків, але у межах суми, що не перевищує еквівалент 30 000 гривень.

Наразі з 24 лютого 2022 року діє обмеження НБУ, відповідно до якого «тимчасово призупинено операції з випуску та обігу електронних грошей, поповнення електронних гаманців» [8].

Однак, у серпні 2022 року НБУ ухвалив новий порядок [13] у межах реалізації норм Закону України «Про платіжні послуги», який затвердив Положення про електронні гроші та можливість випуску електронних грошей не тільки банками, але й небанківськими надавачами платіжних послуг та органами державної влади.

Згідно внесених змін встановлено єдині вимоги для: емісії електронних грошей; обліку коштів, отриманих емітентом за випуск електронних грошей від користувачів; обслуговування електронних гаманців; виконання платіжних операцій з електронними грошима; договору між емітентом та користувачем.

Незважаючи на активні бойові дії, Національному банку України вдалося зупинити відтік депозитів завдяки безперервному функціонуванню системи безготівкових розрахунків та впровадженню 100% гарантій на депозити фізичних осіб.

У структурі депозитного портфеля банків переважали вклади громадян, при цьому з другого кварталу 2022 року і до 2023 року спостерігалось їх зростання, а також збільшення частки депозитів підприємств (рис. 2).

Станом на 1 червня 2023 року частка коштів підприємств у структурі зобов'язань банків становила 41,8%, тоді як внески фізичних осіб сягали 53,0%, з яких строкові депозити складали 21,4%. Важливо відзначити, що зростання обсягів депозитів було забезпечене переважно строковими вкладками як у національній, так і в іноземній валюті, враховуючи доларовий еквівалент. Потенційне зменшення депозитів через військові дії могло б створити серйозні виклики для ліквідності банківської системи, тому утримання стабільності в цьому сегменті було надзвичайно важливим.

1 квітня 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон № 2180-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» [15]. Цей нормативний акт стосується депозитів фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців і має на меті захист прав вкладників банків, які можуть бути визнані неплатоспроможними під час воєнного стану та протягом трьох місяців після його припинення або скасування. Закон передбачає повне відшкодування

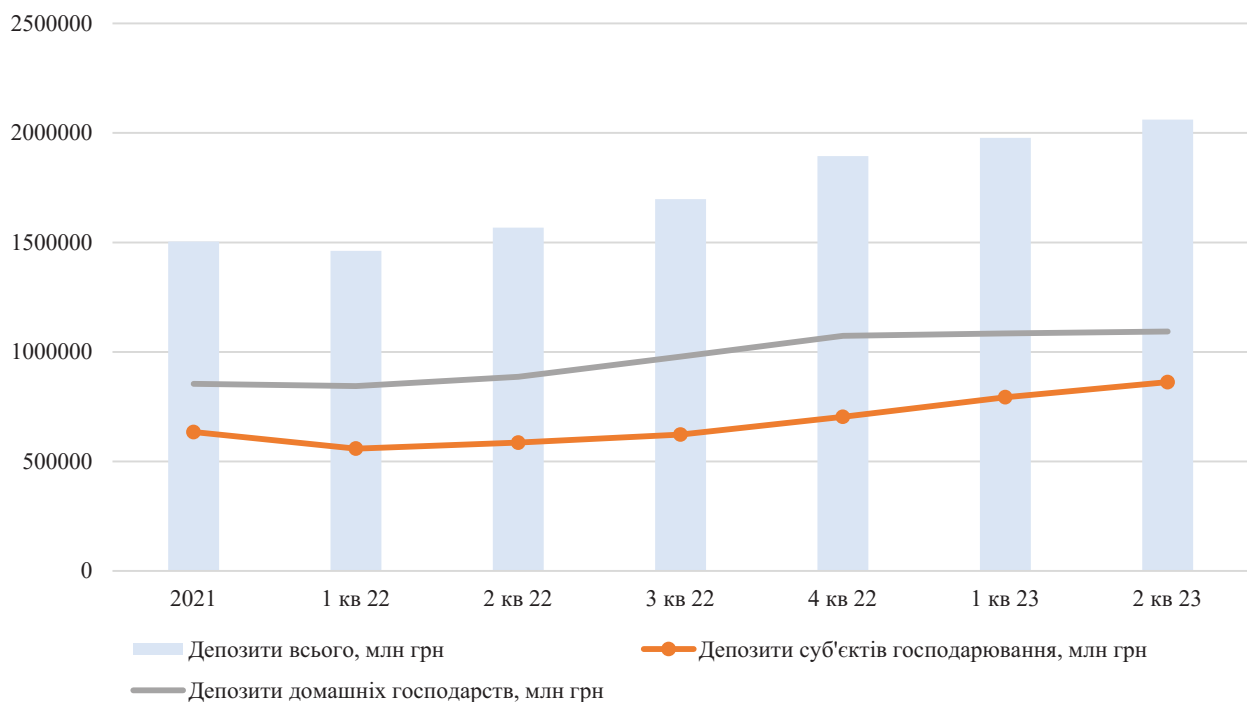

Рис. 2. Динаміка депозитів, залучених банками

Джерело: складено автором на основі [11]

депозитів фізичних осіб за рахунок коштів Фонду гарантування вкладів у зазначений період.

По завершенню тримісячного строку після припинення або скасування воєнного стану максимальна сума відшкодування депозитів, яку надає Фонд гарантування вкладів фізичних осіб на одного вкладника в одному банку (незалежно від кількості вкладів), збільшена до 600 тисяч гривень – це втричі більше від довоєнного рівня гарантування [15].

Крім того, у зв'язку із запровадженням воєнного стану було запроваджено можливість дистанційного отримання гарантованих виплат Фондом, що дозволяє вкладникам отримувати відшкодування без необхідності відвідувати банківські відділення.

Закон України № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів щодо застосування норм на період воєнного стану» [16] запровадив низку змін у діяльність банків та небанківських фінансових установ, що надають кредитні послуги. Зокрема, протягом строку дії воєнного стану та 30 днів після його припинення або скасування позичальник не нестиме відповідальності перед кредитором за прострочення виконання зобов'язань за споживчими кредитами. Крім того, у разі виникнення такого прострочення позичальник звільняється від обов'язку сплачувати штрафи, пені та інші платежі, передбачені договором про споживчий кредит за невчасне або неповне виконання зобов'язань за договором [16].

Такий стан речей дозволив банкам повноцінно виконувати кредитну функцію (рис. 3).

Отже, з наведеного рис. 3 видно, що після зниження обсягів кредитування у другому кварталі 2022 року, у третьому кварталі вони фактично відновилися до довоєнного рівня, головним чином за рахунок кредитування підприємств. Втім, у четвертому кварталі 2022 року та впродовж 2023 року обсяг кредитування суб'єктів господарювання знизився на 14,6%. Найвищі темпи зростання гривневого кредитування підприємств у 2022 році забезпечували державні банки, демонструючи приріст понад 10% за квартал. Найсуттєвіше зростання гривневих кредитів спостерігалося у січні–лютому 2022 року, тоді як у березні темпи зростання уповільнилися.

У цілому за перші два квартали 2023 року обсяги кредитів фізичним особам практично не змінилися, а починаючи з вересня 2022 року спостерігається чітка тенденція до їх зниження у річному вимірі. На жаль, в умовах сьогодення не всі позичальники мають можливість своєчасно виконувати зобов'язання за кредитами. Для таких клієнтів банками було впроваджено механізм «кредитних канікул» – період, протягом якого дозволяється не здійснювати сплату основної суми боргу та нарахованих відсотків, а також скасовується нарахування штрафів і пені за прострочення платежів.

Висновки. Запровадження воєнного стану та військова агресія росії значно вплинуло на діяльність банківського сектору. Однак за результатами дослідження можна зробити висновок про те, що банківські установи в умовах воєнного стану, завдяки вжи-

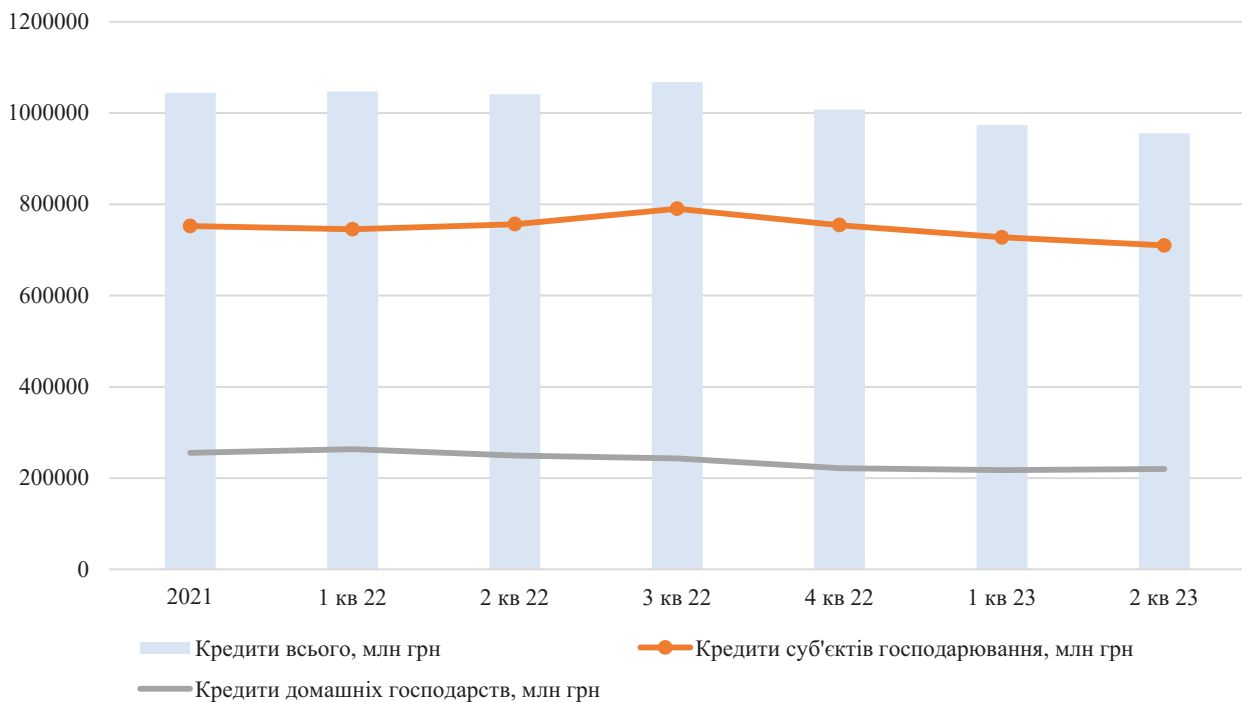

Рис. 3. Динаміка кредитів, наданих банками

Джерело: складено автором на основі [11]

тим заходам НБУ, працювали в умовах стабільності та забезпечили ліквідність своєї діяльності.

Саме з цією метою Національний банк України прийняв Постанову, згідно якої гарантувалась робота всіх відділень банків, якщо немає загрози життю та здоров'ю їх працівників, з метою підтримки ліквідності та платоспроможності банків розроблено механізм бланкового рефінансування, панічні настрої населення щодо вилучення готівкових коштів втілились у запровадження обмежень на їх зняття, практично повністю припинив роботу валютний ринок.

Проте, попри вкрай негативні наслідки впливу воєнного стану банківській системі вдалося збіль-

шити обсяги надходження коштів на рахунки; значна частина суб'єктів господарювання продовжила роботу в системі безготівкових розрахунків; за допомогою 100% гарантування вкладів фізичних осіб вдалося зберегти кошти на рахунках у банках і тим самим забезпечити ліквідність банківської системи.

Попри складні умови, банківський сектор досі має певний запас стабільності. Уряд за сприяння міжнародних організацій докладає максимальних зусиль для збереження цієї ситуації. Проте подальший розвиток подій значною мірою залежить від тривалості воєнного стану та масштабів територій, охоплених військовими діями.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Карлін М., Кучерук М. Особливості функціонування банківських офшорних центрів (на прикладі Люксембургу). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. Вип. 25. С. 114-118. URL: <https://eprints.ua.edu/3012/>
2. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку. *Фінанси України*. 2016. 5. С. 7-33. URL: <http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache>
3. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи : методологія і практика: монографія. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. 228 с.
4. Еркес О., Калита О., Сундук Т. Банківська система України в умовах війни. *SCIENTIA-FRUCTUOSA*. 2022. № 144(4). С. 122–133. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2022\(144\)09](https://doi.org/10.31617/1.2022(144)09)
5. Забчук Г., Івашук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. № 1–2. С. 50–61. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.050>
6. Пишний А. Фактор незламності: як фінансова система долає виклики війни та що буде далі. *Економічна правда*. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/16/697112>
7. Рац О. М. Дослідження ефективності функціонування банківських установ України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-67>
8. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Національного банку України від 24 лютого 2022 року №18. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 (дата звернення: 09.07.2023).
9. Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію Акціонерного товариства «Міжнародний Резервний Банк»: Рішення Правління Національного банку України від 25 лютого 2022. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_25022022_91_rsh_bt (дата звернення: 09.07.2023).
10. Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк»: Рішення Правління Національного банку України від 25 лютого 2022. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_25022022_90_rsh_bt (дата звернення: 09.07.2023).
11. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 09.07.2023).
12. Про роботу банківської системи та валютного ринку з 24 лютого 2022 року в умовах воєнного стану по всій території України: Постанова Національного банку України від 24 лютого 2022 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pro-robotu-bankivskoyi-sistemi-ta-valyutnogo-rinku-z-24-lyutogo-2022-roku-za-umovi-voyennogo-stanu-po-vsiy-teritoriyi-ukrayin> (дата звернення: 09.07.2023).
13. Про затвердження Положення про залучення комерційних агентів для надання фінансових платіжних послуг: Постанова Правління Національного банку України від 2 серпня 2022 року № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0168500-22#Text> (дата звернення: 09.07.2023).
14. Про затвердження Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними: Постанова Правління Національного банку України від 29 вересня 2022 року № 210. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/29092022_210.pdf?v=4 (дата звернення: 09.07.2023).
15. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 01 квітня 2022 року № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text> (дата звернення: 09.07.2023).
16. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 09.07.2023).

REFERENCES

1. Karlin, M., Kucheruk, M. (2014). Osoblyvosti funktsionuvannia bankivskykh ofshornykh tsentriv (na prykladi Lyuksemburhu) [Features of functioning of banking offshore centers (on example of Luxembourg)]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiya» – Scientific Notes of National University "Ostroh Academy"*, 25, 114-118. Available at: <https://eprints.ua.edu/3012/> [in Ukrainian].

2. Mishchenko, V. I., Naumenkova, S. V. (2016). Bankivska systema Ukrainy: problemy stanovlennia ta rozvytku [Banking system of Ukraine: problems of formation and development]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 5, 7-33. Available at: <http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache> [in Ukrainian].
3. Kovalenko, V. V. (2010). Stratehichne upravlinnia finansovoiu stikistiu bankivskoi systemy: metodolohiia i praktyka [Strategic management of financial stability of banking system: methodology and practice]. Sumy: DVNZ "UABS NBU". 228 s. [in Ukrainian].
4. Erkes, O., Kalyta, O., Sunduk, T. (2022). Bankivska systema Ukrainy v umovakh viiny [Banking system of Ukraine in war-time conditions]. *Scientia Fructuosa*, 144(4), 122–133. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2022\(144\)09](https://doi.org/10.31617/1.2022(144)09) [in Ukrainian].
5. Zabchuk, H., Ivashchuk, O. (2022). Ryzky bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Risks of banking system of Ukraine in wartime conditions]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontroliu ta analizu v umovakh hlobalizatsii – Institute of Accounting, Control and Analysis under Globalization*, 1–2, 50–61. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.050> [in Ukrainian].
6. Pyshnyi, A. (2023). Faktor nezlamnosti: yak finansova systema dolaie vyklyky viiny ta shcho bude dali [The factor of resilience: how the financial system overcomes wartime challenges and what will happen next]. *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/16/697112> [in Ukrainian].
7. Rats, O.M. (2023). Doslidzhennia efektyvnosti funktsionuvannia bankivskykh ustanov Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Research of efficiency of banking institutions functioning in wartime conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economics and Society*, 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-67> [in Ukrainian].
8. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2022, February 24). Pro robotu bankivskoho systemy v period zaprovadzhennia voiennoho stanu: Postanova Natsionalnoho banku Ukrainy №18 [On the operation of the banking system during the introduction of martial law: Resolution of National Bank of Ukraine No. 18]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].
9. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2022, February 25). Pro vidklychennia bankivskoi litsenzii ta likvidatsiiu Aktsionernoho tovarystva «Mizhnarodnyi Rezervnyi Bank»: Rishennia Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy [On revocation of banking license and liquidation of Joint Stock Company "International Reserve Bank": Decision of NBU Board]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_25022022_91_rsh_bt [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].
10. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2022, February 25). Pro vidklychennia bankivskoi litsenzii ta likvidatsiiu Publichnoho aktsionernoho tovarystva «Aktsionernyi komertsiiyi promyslovo-investytsiinyi bank»: Rishennia Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy [On revocation of banking license and liquidation of Public Joint Stock Company "Commercial Industrial Investment Bank": Decision of NBU Board]. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_25022022_90_rsh_bt [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].
11. Natsionalnyi bank Ukrainy. (n.d.). Ofitsiinyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy [Official website of the National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].
12. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2022, February 24). Pro robotu bankivskoi systemy ta valiutnoho rynku z 24 liutoho 2022 roku v umovakh voiennoho stanu po vsii teritorii Ukrainy: Postanova Natsionalnoho banku Ukrainy [On operation of banking system and currency market from February 24, 2022 under martial law throughout Ukraine: Resolution of NBU]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pro-robotu-bankivskoyi-sistemi-ta-valyutnogo-rinku-z-24-lyutogo-2022-roku-za-umovi-voyennogo-stanu-po-vsiy-teritoriyi-ukrayin> [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].
13. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2022, August 2). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro zaluchennia komertsiiinykh ahentiv dlia nadannia finansovykh platizhnykh poslug: Postanova Pravlinnia NBU №168 [On approval of Regulation on involvement of commercial agents for provision of financial payment services: Resolution of NBU Board No.168]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0168500-22#Text> [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].
14. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2022, September 29). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vypusk elektronnykh hroshei ta zdiisnennia platizhnykh operatsii z nymy: Postanova Pravlinnia NBU №210 [On approval of Regulation on issuance of electronic money and execution of payment operations with them: Resolution of NBU Board No.210]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/29092022_210.pdf?v=4 [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].
15. Verkhovna Rada Ukrainy. (2022, April 1). Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo zabezpechennia stabilnosti systemy harantuvannia vkladiv fizychnykh osib: Zakon Ukrainy № 2180-IX [On amendments to certain laws of Ukraine regarding ensuring stability of deposit guarantee system for individuals: Law No. 2180-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text> [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].
16. Verkhovna Rada Ukrainy. (2022, March 15). Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dii norm na period dii voiennoho stanu: Zakon Ukrainy № 2120-IX [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts regarding validity of norms during martial law: Law No. 2120-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> [in Ukrainian; accessed 09.07.2023].

Стаття надійшла: 17.11.2023

Стаття прийнята: 16.12.2023

Стаття опублікована: 28.12.2023